

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2012. április 19.*

„Fellebbezés — Verseny — Erőfölény — Visszaélés — Az üveg visszaváltó automaták piaca — Az EK 82. cikkének és az EGT-Megállapodás 54. cikkének a megsértését megállapító határozat — Kizárólagossági megállapodások, mennyiségi kötelezettségvállalások és hűségengedmények”

A C-549/10. P. sz. ügyben,

a **Tomra Systems ASA** (székhelye: Asker [Norvégia]),

a **Tomra Europe AS** (székhelye: Asker),

a **Tomra Systems GmbH** (székhelye: Hilden [Németország]),

a **Tomra Systems BV** (székhelye: Apeldoorn [Hollandia]),

a **Tomra Leergutsysteme GmbH** (székhelye: Bécs [Ausztria]),

a **Tomra Systems AB** (székhelye: Sollentuna [Svédország]),

a **Tomra Butikksystemer AS** (székhelye: Asker)

(képviselik őket: O. W. Brouwer advocaat, J. Midthjell advokat és A. J. Ryan solicitor)

az elsőfokú eljárás felpereseinek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2010. november 18-án benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselik: E. Gippini Fournier és N. Khan, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

az elsőfokú eljárás alperese,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács)

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök, R. Silva de Lapuerta (előadó), Juhász E., G. Arestis és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: J. Mazák,

* Az eljárás nyelve: angol.

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2011. november 9-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2012. február 2-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Fellebbezésükben a fellebbezők (a továbbiakban: Tomra és társai) az Európai Unió Törvényszéke T-155/06. sz., Tomra Systems és társai kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 9-én hozott ítéletének (EBHT 2010., II-4361. o., a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítéletben a Törvényszék elutasította az [EK] 82. cikk és az EGT-Megállapodás 54. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban meghozott, 2006. március 29-i C(2006) 734 végleges bizottsági határozat (COMP/E-1/38.113 – Prokent kontra Tomra ügy, a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése iránti kérelmüket.

A jogvita előzményei

- 2 A megtámadott ítéletben a Törvényszék a következőképpen foglalta össze az eléterjesztett jogvita alapját képező tényállást:
 - „1 A Tomra Systems ASA a Tomra-csoport anyavállalata. A Tomra Europe AS koordinálja a csoport európai forgalmazó leányvállalatainak tevékenységét. A jelen ügyben érintett forgalmazó leányvállalatok a németországi Tomra Systems GmbH, a hollandiai Tomra Systems BV, az ausztriai Tomra Leergutsysteme GmbH, a svédországi Tomra Systems AB és a norvégiai Tomra Butikksystemer AS (a továbbiakban a Tomra Systems ASA-val és a Tomra Europe AS-szal együttesen: felperesek). A Tomra-csoport üvegviszaváltó automatákat – vagyis a bejövő üveget meghatározott paramétereik, például alakjuk és/vagy vonalkódjuk alapján beazonosító és a vevőnek visszatérítendő betéti díjat kiszámító üvegviszaváltó gépeket – gyárt. [...]
 - 2 2001. március 26-án a [...] Bizottsághoz panasz érkezett a Prokent AG-től, amely szintén a használt betétdíjas üvegek gyűjtése, és az ehhez kapcsolódó termékek és szolgáltatások ágazatában tevékenykedő német társaság. A Prokent annak vizsgálatára kérte a Bizottságot, hogy a felperesek visszaéltek-e erőfölényükkel, azáltal hogy megakadályozták piacra jutását.
 - 3 2001. szeptember 26-án és 27-én a Bizottság vizsgálatokat tartott a németországi Tomra Systems GmbH és a hollandiai Tomra Systems BV helyiségeiben. Az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (a továbbiakban: EFTA) Felügyeleti Hatósága a Bizottság kérelmére vizsgálatokat végzett a norvégiai Tomra Systems ASA és leányvállalatai helyiségeiben. [...]
 - 4 A Bizottsághoz címzett 2002. december 23-i levelükben a felperesek kijelentették, hogy megszüntetik a kizárólagossági megállapodásokat, és abbahagyják a törzsvásárlói árengedmények alkalmazását.
 - 5 2004. március 30-án a felperesek a Tomra-csoport versenynek való megfelelőségét célzó, 2004. április 1-jétől alkalmazandó programot terjesztettek elő.

- 6 2004. szeptember 1-jén a Bizottság kifogásközlést intézett a Tomra Systems ASA-hoz, a Tomra Europe AS-hoz és a Tomra-csoportnak az Európai Gazdasági Térségről (a továbbiakban: EGT) szóló megállapodás részét képező hat állam területén tevékenykedő leányvállalataihoz, amelyekre a felperesek 2004. november 22-én válaszoltak. [...]

[...]

- 7 2006. március 29-én a Bizottság meghozta a [vitatott] határozatot. E határozatban megállapítja, hogy a felperesek az 1998 és 2002 közötti időszakban megsértették a Szerződés 82. cikkét és a [z Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-i] Megállapodás [(HL 1994 L 1., 3. o.; a továbbiakban: EGT-Megállapodás) 54. cikkét azzal, hogy kizárólagossági megállapodások, egyedi mennyiségi kötelezettségvállalások és egyedi utólagos visszatérítési rendszerek alkalmazásával versenykorlátozó stratégiát valósítottak meg az üveg visszaváltó automaták német, holland, osztrák, svéd és norvég piacán, és ezáltal lezárták a versenyt a piacokon.

A – Az érintett piac

- 8 Az érintett termékpiacot illetően a [vitatott] határozat megállapítja, hogy a Bizottság értékelésében abból indult ki, hogy egyrészt külön piaca van a visszaváltó gépeknek és egyéb felső kategóriás rendszereknek, amely piac magában foglalja többek között az olyan üveg visszaváltó automatákat is, amelyek falon keresztül szerelhetők be és raktári kiszolgáló eszközökhöz csatlakoztathatók, másrészt létezik olyan általános piac is, amely a felső- és alsó kategóriás gépeket egyaránt felöleli. A Bizottság ugyanakkor úgy határozott, hogy a piac tágabb meghatározását veszi elemzésének alapjául, mivel e meghatározás a felperesek számára kedvezőbb adatokat eredményez.
- 9 Az érintett földrajzi piacot illetően a Bizottság megállapította a [vitatott] határozatban, hogy a vizsgált időszakban a versenyfeltételek nem voltak homogének az EGT területén, valamint hogy az érintett földrajzi piacok nemzeti szintűek.

B – Erőfölény

- 10 A [vitatott] határozatban a Bizottság – miután többek között megállapította, hogy a felperesek piaci részesedése az 1997 előtti időszakban Európában folyamatosan 70% felett volt, és hogy 1997-től kezdve meghaladja a 95%-ot, továbbá hogy a felperesek piaci részesedése valamennyi érintett piacon a versenytársaik piaci részesedésének többszörösét képezi – arra a következtetésre jut, hogy a Tomra-csoport a Szerződés 82. cikkének és az EGT-Megállapodás 54. cikkének értelmében erőfölényben lévő vállalkozás.

C – Visszaélésszerű magatartás

- 11 A [vitatott] határozat megállapítja, hogy a felperesek a csoportban úgy a magatartásukban, mint a társaság belső megbeszélései során a verseny korlátozására irányuló, vagy azzal járó stratégiát valósítottak meg. A Bizottság kijelenti, hogy a felperesek többek között úgy igyekeztek erőfölényüket és piaci részesedésüket megőrizni, hogy megakadályozták az új gazdasági szereplők piacra lépését, gondoskodtak arról, hogy a versenytársak kisméretűek maradjanak, azáltal hogy növekedési lehetőségeiket korlátozták; és végül meggyengítették és felszámolták őket felvásárlás útján vagy egyéb módon. E stratégiát a [vitatott] határozat szerint az 1998 és 2002 közötti időszakban a felperesek és meghatározott áruházláncok közötti kizárólagossági megállapodások, egyedi mennyiségi kötelezettségvállalások és egyedi utólagos visszatérítési rendszerek formájában kötött 49 megállapodással hajtották végre.

- 12 A [vitatott] határozatból az is következik, hogy jóllehet a jelen esetben szereplő megállapodásokban, rendelkezésekben és feltételekben különféle elemek találhatók, például az explicit vagy *de facto* kizárólagossági kikötések, a vevők által a szükségleteik jelentős részének megfelelő mennyiségek vásárlására vonatkozóan tett kötelezettségvállalások vagy ígéretek, vagy az egyedi utólagos visszatérítési rendszerek, illetve ezek kombinációja, ezeket a Bizottság szerint a felperesek arra irányuló általános üzletpolitikájával összefüggésben kell vizsgálni, hogy megakadályozzák a létező és potenciális versenytársak piacra lépését, piacra jutását és növekedési lehetőségeit, és végül kiszorítsák őket a piacról, ezáltal gyakorlatilag monopolhelyzetet teremtve.
- 13 Először is a [vitatott] határozat szerint a kizárólagossági kikötések – mivel megkövetelik, hogy a vevők szükségleteiket teljes egészében vagy jelentős részben kizárólag az erőfölénnyel rendelkező szállítótól fedezzék – jellegüknek fogva kiszorító hatással bírhatnak. A jelen esetben tekintettel a felperesek piaci erőfölényére, és arra a tényre, hogy a teljes piaci keresletnek – a megtámadott határozat szerint – jelentősnek tekinthető részére kizárólagossági kikötéseket alkalmaztak, a Bizottság arra következtetett, hogy a felperesek által kötött kizárólagossági megállapodások alkalmasak voltak kiszorító hatás kifejtésére, és erre ténylegesen sor is került, aminek következtében torzult a piac. Márpedig a [vitatott] határozat megállapítja, hogy a jelen ügyben nem állnak fenn olyan körülmények, amelyek kivételesen indokolhatnák a kizárólagosságot vagy a hasonló kikötéseket, és hogy a felperesek nem igazolhatják költségmegtakarításra hivatkozva sem magatartásukat.
- 14 Ezután a [vitatott] határozat hozzáteszi, hogy az olyan egyedi mennyiségek után nyújtott kedvezmények, amelyek teljesen vagy majdnem teljesen megfelelnek a kereslet mennyiségének, hatásukban megegyeznek az explicit kizárólagossági kikötésekkel, amennyiben arra készítetik a vevőt, hogy szükségleteit teljes egészében vagy jelentős részben kizárólag az erőfölénnyel rendelkező szállítótól vásárolja. Ugyanez vonatkozik a törzsvásárlói árendedményekre is, vagyis az olyan árendedményekre, amelyek feltétele, hogy a vevő szükségleteit teljes egészében vagy jelentős részben az erőfölénnyel rendelkező szállítótól vásárolja. A Bizottság számára nem döntő tényező a kérdéses megállapodások vagy feltételek kizárólagos jellegét illetően az, hogy a vásárolt mennyiségre vonatkozó kötelezettségvállalást abszolút értéken vagy meghatározott százalékkal fejezik ki. A felperesek által kötött megállapodásokat illetően a [vitatott] határozat kifejti, hogy a mennyiségi célkitűzések egyéni kötelezettségeket jelentettek, amelyek minden vevő számára – méretüktől és az általuk vásárolt mennyiségektől függetlenül – különbözőek voltak, és amelyek megfeleltek a vevő szükségletei teljes egészének, vagy jelentős részének, sőt akár meg is haladták ezeket. A [vitatott] határozat hozzáteszi, hogy a felperesek stratégiájára, tárgyalásaira, ügyfeleinek tett ajánlataira vonatkozó dokumentumokból egyértelműen kitűnik a felperesek arra irányuló üzletpolitikája, hogy vevőiket – különösen legfontosabb vevőiket – olyan megállapodásokra kötelezzék, amelyek célja, hogy kizárják a piacról a versenytársakat és a növekedés bármiféle esélyét elvegyék tőlük. Figyelembe véve az automatizált üvegviszaváltást biztosító megoldások piacának jellegét és a termék speciális jellemzőit, különösen az egyes vevők egy-egy évre vonatkozó gépigényének átlátható és ésszerűen előrelátható szintjét, a Bizottság megállapította, hogy a felperesek rendelkeztek az ahhoz szükséges piaci ismeretekkel, hogy reálisan felmérjék minden egyes vevő hozzávetőleges igényét.
- 15 Ezenkívül az árendedményekre vonatkozó gyakorlatot illetően a Bizottság megállapította a [vitatott] határozatban, hogy az árendedményeket minden egyes vevő esetében egyénre szabták, és a küszöbértékek megfeleltek a vevő szükségletei teljes egészének, vagy jelentős részének. E küszöbértékeket a vevői szükségletekre vonatkozó becslésekre és/vagy a múltban vásárolt mennyiségekre alapozták. Márpedig a vevők arra való ösztönzése, hogy kizárólag vagy szinte kizárólag a felperesektől vásároljanak, [a vitatott határozat szerint] abban az esetben különösen hatásos volt, amikor a küszöbértékeket – mint a felperesek által alkalmazottakat is – olyan rendszerrel kapcsolták össze, amelynek alapján a kedvezmény vagy az előnyösebb kedvezményküszöb elérése a vevő minden vásárlására kedvezményt biztosított az adott időszakban, nem kizárólag az adott küszöbértéket meghaladóan vásárolt mennyiségre. Utólagos

rendszer esetén az olyan vevőre, amely elkezdett a felperesektől vásárolni – ami a felperesek erős piaci helyzetére tekintettel igen valószínű eset – erősen ösztönzőleg hat, hogy elérje a küszöbértéket, és így a felperesektől vásárolt mennyiségek árát csökkentse. A [vitatott] határozat szerint ezen ösztönző hatás annál erősebb volt, minél inkább megközelítette a vevő a kérdéses küszöbértéket. Márpedig a Bizottság megállapította, hogy az utólagos visszatérítési rendszernek az olyan küszöbértékhez vagy küszöbértékekhez való kapcsolása, amelyek teljesen vagy szinte teljesen megfeleltek a vevők szükségleteinek, jelentős mértékben ösztönözte a vevőket arra, hogy az összes vagy szinte összes berendezést a felperesektől vásárolják, és mesterségesen megemelte a más szállítóra való áttérés költségét, még kis mennyiségű egység beszerzése esetében is. A Bizottság ebből arra következtetett, hogy az ítélkezési gyakorlattal összhangban a szóban forgó visszatérítési rendszerek a vásárlói hűség kialakítása eszközeinek és ebből következően törzsvásárlói árendelményeknek minősülnek.

- 16 Végül a [vitatott] határozat közli, hogy jöllehet [...] az EK 82. cikkben meghatározott visszaélés megállapításához elegendő annak bizonyítása, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás visszaélésszerű magatartása a verseny korlátozására irányul, más szóval képes ilyen hatást kifejteni, a Bizottság elemzésének elkészítésekor számításba vette a felperesek magatartásának az üvegviszaváltó automaták piacára gyakorolt valószínű hatását. Ezzel kapcsolatban a [vitatott] határozat megállapítja, hogy a vizsgált időszakban, azaz 1998-tól 2002-ig a felperesek piaci részesedése mind az öt vizsgált nemzeti piacon végig viszonylag állandó volt. Ezzel egy időben versenytársaik helyzete végig meglehetősen gyenge és változó volt. E versenytársak egyike – amely fejlődött – kilépett a piacról 2003-ban, miután sikerült 2001-ben a német piacon 18%-os piaci részesedést elérnie. A felperesek felvásárlás útján állították félre azokat a versenytársaikat – például a Haltont és az Eleikót –, amelyek annak jeleit mutatták, hogy megvan a lehetőségük és képességük nagyobb piaci részesedést szerezni. Ráadásul a felperesek versenykorlátozó stratégiája – ahogyan azt az 1998 és 2002 közötti teljes időszakban végrehajtották – hatásos volt, amint azt a kötött piaci részesedések közötti arány és a piaci szereplők eladási értékeinek változásai is jelzik. Ezenfelül a [vitatott] határozat értelmében egyes vevők a felperesekkel kötött kizárólagossági megállapodásuk lejárta után többet kezdtek el vásárolni a versenytársak termékeiből. A költséghatékonyság hiánya mellett – amely esetlegesen indokolhatná a felperesek magatartását – a jelen esetben a fogyasztóknak sem származott ebből a magatartásból semmiféle előnye. A [vitatott] határozatból így kitűnik, hogy a felperesek által kínált üvegviszaváltó automaták ára nem csökkent az értékesített mennyiségek emelkedése után, épp ellenkezőleg, a vizsgált időszakban a felperesek gépeinek ára stagnált vagy emelkedett.

D – Bírság

- 17 A [vitatott] határozat megállapítja, hogy a felperesek által elkövetett visszaélés súlyának értékelésekor figyelembe kell venni egyrészt azon tényt, hogy a felperesek a kérdéses magatartásokat tervszerűen, versenykizáró üzletpolitikájuk részeként alkalmazták, másrészt a visszaélés földrajzi kiterjedését is, vagyis, hogy az az EGT részét képező öt állam, Németország, Hollandia, Ausztria, Svédország és Norvégia területére terjedt ki. Ezzel ellentétben azon tényt is számításba kell venni a Bizottság szerint, hogy a jogsértés nem mindig állt fenn minden vizsgált nemzeti piacon a vizsgált időszak egészében, és hogy az egyes nemzeti piacokon belül a jogsértés intenzitása az idő folyamán változó lehetett.
- 18 E tekintetben a [vitatott] határozat pontosítja a (394) preambulumbekzdésben, hogy a jogsértés a következő területeket és időszakokat érinti:
- Németország: 1998–2002
 - Hollandia: 1998–2002

- Ausztria: 1999–2001
- Svédország: 1999–2002
- Norvégia: 1998–2001

19 A Bizottság megállapította, hogy súlyos jogsértés esete áll fenn, és a bírság alapösszegét az 1998 és 2002 közötti időszak alapulvételével 16 millió euróban határozta meg. A bírság kiindulási összegét a jogsértés minden teljes évére vonatkozóan 10%-kal emelte. Végül a [vitatott] határozat megállapítja, hogy nem állnak fenn súlyosító vagy enyhítő körülmények.

20 A [vitatott] határozat rendelkező része a következőképpen szól:

»1. cikk

A [felperesek] az 1998 és 2002 közötti időszakban megsértették az [EK] 82. cikket és az EGT-Megállapodás 54. cikkét azzal, hogy kizárólagossági megállapodások, egyedi mennyiségi kötelezettségvállalások és egyedi utólagos visszatérítési rendszerek alkalmazásával versenykorlátozó stratégiát valósítottak meg az üveg visszaváltó automaták [német, holland, osztrák, svéd és norvég] piacán, és ezáltal lezárták a versenyt a piacokon.

2. cikk

A fenti említett jogsértés miatt a Bizottság a [felperesekre] egyetemlegesen 24 millió EUR bírságot szab ki.

[...]«”

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

- 3 A vitatott határozat ellen a Törvényszék előtt benyújtott megsemmisítés iránti keresetük keretében a felperesek hat jogalapra hivatkoztak.
- 4 A Törvényszék a megtámadott ítéletben ezen összes jogalapot elutasította.

A felek kérelmei

- 5 A fellebbezők azt kérik, hogy a Bíróság:
 - helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
 - döntse el a jogvitát és semmisítse meg a vitatott határozatot, vagy legalábbis csökkentse a kiszabott bírság összegét, illetve másodlagosan – amennyiben a Bíróság úgy határoz, hogy nem dönti el a jogvitát – utalja vissza az ügyet a Törvényszékhez a Bíróság ítéletével összhangban történő ítélethozatal céljából; és
 - kötelezze a Bizottságot a Törvényszék és a Bíróság előtti eljárásban felmerült költségek viselésére.
- 6 A Bizottság kéri a fellebbezés elutasítását és a fellebbezők kötelezését az eljárás költségeinek viselésére.

A fellebbezésről

- 7 Fellebbezésük alátámasztása érdekében a fellebbezők öt jogalapot hoznak fel, amelyeket a következőkre alapítanak: először is a piacnak a verseny elől való lezárására irányuló versenyellenes szándék Bizottság általi megállapításának a Törvényszék által történő felülvizsgálata során történt téves jogalkalmazásra; másodszor téves jogalkalmazásra és az indokolási kötelezettség megsértésére a teljes kereslet azon részével kapcsolatban, amelyre a megállapodásoknak ki kellett terjedniük ahhoz, hogy visszaélészerű magatartásnak minősüljenek; harmadszor az utólagos engedmények vizsgálata során elkövetett eljárási hibára és téves jogalkalmazásra; negyedszer az annak vizsgálata során elkövetett téves jogalkalmazásra és az indokolási kötelezettség megsértésére, hogy kizárólagossági megállapodásoknak tekinthetők-e azok a megállapodások, amelyekben a fellebbezők „elsőbbségi, fő- vagy elsődleges szolgáltatóként” szerepelnek; ötödször a bírság vizsgálata során az egyenlő bánásmód elvére tekintettel történt téves jogalkalmazásra.

A piac verseny elől való lezárására irányuló versenyellenes szándék Bizottság általi megállapításának a Törvényszék által történő felülvizsgálata során történt téves jogalkalmazásra alapított első jogalapról (a megtámadott ítélet 33–41. pontja)

A felek érvei

- 8 A Tomra és társai úgy vélik, hogy azon kérdés vizsgálata során, hogy a Bizottság megállapított-e versenyellenes szándékot, a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot azáltal, hogy megtagadta a fellebbezők azon szándékát igazoló bizonyítékok figyelembevételét, hogy érdemen alapuló versenyt kívánnak folytatni. Az ilyen mulasztás ellentétes a Törvényszék azon kötelezettségével, hogy alapos bírósági felülvizsgálatot végezzen az EUMSZ 102. cikk alkalmazási feltételeire vonatkozóan.
- 9 A Tomra és társai azt állítják, hogy a Bizottság tévesen hivatkozott a fellebbezők belső kommunikációira a versenyellenes szándékuk megállapítása érdekében, figyelmen kívül hagyva az annak bizonyítására alkalmas bizonyítékokat, hogy a fellebbezők érdemen alapuló versenyt kívántak folytatni.
- 10 A Tomra és társai megjegyzik, hogy a vitatott határozat (97)–(105) preambulumbekzdéséből következik, hogy a versenyellenes szándék fontos elemét képezte a versenyellenes stratégia létezésére vonatkozó következtetésnek, és hogy e megfontolás meghatározó szerepet játszott a jogsértés megállapításában.
- 11 A Bizottság azt állítja, hogy ez a jogalap megalapozatlan. Ugyanis az EUMSZ 102. cikk értelmében vett „visszaélés” fogalom objektív jellegű, ezért nem követelmény az esetleges versenyellenes szándék.
- 12 A Bizottság álláspontja szerint az ilyen szándék azonban nem irreleváns az erőfölényben lévő vállalkozás magatartásának általában véve történő értékelése szempontjából. Az ilyen szándék bizonyítéka ugyanis esetleg releváns lehet a bírság kiszámítása szempontjából, többek között arra a kérdésre vonatkozóan, hogy a jogsértést szándékosan vagy hanyagságból követték el.
- 13 Egyebekben a Bizottság vitatja a fellebbezők azon kijelentését, miszerint a szubjektív jellegű elemek értékelése jelentős hatással bírt az EUMSZ 102. cikk megsértése fennállásának megállapítása szempontjából.
- 14 A Bizottság ezzel kapcsolatban hangsúlyozza, hogy a fellebbezés nem határoz meg olyan esetleges bizonyítékokat a Tomra-csoport azon szándékára vonatkozóan, hogy érdemen alapuló versenyt folytasson, amelyeket a Törvényszék ne vett volna figyelembe, és azt sem magyarázza meg, hogy az ilyen bizonyítékok mennyiben kérdőjelezhetnék meg az alkalmazott kizorító magatartások elemzését.

- 15 A Bizottság hozzáfűzi, hogy a fellebbezők nem bizonyították, hogy magatartásuk kereskedelmi szempontból indokolt volt. A Törvényszék tehát helytállóan állapította meg a Tomra-csoport versenyellenes stratégiájának létezését.

A Bíróság álláspontja

- 16 Első jogalapjukkal a fellebbezők lényegében azt igyekeznek bizonyítani, hogy a Törvényszék tévesen erősítette meg a Bizottságnak a Tomra-csoport versenyellenes szándékának létezésére vonatkozó állítólagos megállapítását, többek között azért, hogy elmulasztotta figyelembe venni a csoport érdemen alapuló verseny gyakorlására irányuló szándékát igazoló belső dokumentumokat.
- 17 E jogalap megalapozottságát illetően emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 102. cikk által tiltott, erőfölényes helyzettel való visszaélés olyan objektív fogalom, amely az erőfölényben lévő vállalkozás olyan magatartásaira vonatkozik, amelyek hatására – olyan piacon, ahol pontosan a szóban forgó vállalkozás jelenlétének következtében a verseny már meggyengült – a termékeknek és a szolgáltatásoknak a gazdasági szereplők által nyújtott teljesítesen alapuló rendes versenyét jellemző eszközöktől eltérő eszközökkel korlátozzák a piacon még létező versenyszint fenntartását vagy e verseny fejlődését (lásd a C-52/09. sz. TeliaSonera Sverige ügyben 2011. február 17-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-527. o.] 27. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 18 A Bizottság azonban köteles az említett magatartást övező releváns ténybeli körülmények összességét figyelembe venni az erőfölényben lévő vállalkozás magatartásának vizsgálata során és az erőfölénnyel való esetleges visszaélés megállapítása céljából (lásd ebben az értelemben a C-95/04. sz., British Airways kontra Bizottság ügyben 2007. március 15-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-2331. o.] 67. pontját).
- 19 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy amikor a Bizottság valamely erőfölényben lévő vállalkozás magatartását értékeli, mivel e vizsgálat elengedhetetlen az erőfölénnyel való visszaélés létezésére vonatkozó megállapításhoz, az említett vállalkozás által folytatott kereskedelmi stratégiát is szükségképpen értékelnie kell. Ezzel összefüggésben normálisnak tűnik, hogy a Bizottság szubjektív jellegű tényezőkre hivatkozik, vagyis a szóban forgó kereskedelmi stratégiát alátámasztó okokra.
- 20 Ennélfogva egy esetleges versenyellenes szándék csak egyike azon számos ténybeli körülménynek, amelyek figyelembe vehetők az erőfölénnyel való visszaélés megállapítása céljából.
- 21 Azonban a Bizottság semmiképpen nem köteles bizonyítani ilyen szándék létezését az erőfölényben lévő vállalkozás esetében az EK 82. cikk alkalmazása céljából.
- 22 Ezzel kapcsolatban helyesen hangsúlyozta a Törvényszék a megtámadott ítélet 36. pontjában, hogy teljesen megszokott, hogy a vitatott határozat elsődlegesen a fellebbezők versenyellenes magatartásával foglalkozik, mivel a Bizottságnak pontosan ezt a magatartást kellett bizonyítania. Az érdemen alapuló verseny folytatására irányuló szándék ugyanis – feltéve, hogy bizonyított – nem bizonyíthatná a visszaélés hiányát.
- 23 Következésképpen ugyanennek az ítéletnek a 38. pontjában a Törvényszék – anélkül hogy tévesen alkalmazta volna a jogot – arra is emlékeztetett, amint az kitűnik a jelen ítélet 20. pontjából, hogy a visszaélés fogalma objektív.
- 24 A Törvényszék ennélfogva a megtámadott ítélet 39. pontjában arra következtetett, hogy a Bizottság a vitatott határozat (97) és azt követő preambulumbekendéseiben bizonyította, hogy a fellebbezők magatartásai – a maguk összefüggéseiben és egy sor más tényezővel összevetve, ideértve a fellebbezők belső dokumentumait is – alkalmas voltak a verseny kizárására. A Törvényszék azt is helyesen fejtette ki a megtámadott ítéletnek ugyanebben a pontjában, hogy a Bizottság egyáltalán nem kizárólag a

fellebbezők szándékára vagy stratégiájára hivatkozott a versenyjog megsértése fennállására vonatkozó megállapítása igazolása érdekében. Kitűnik ugyanis a (284) preambulumbekazdésből, amely az említett határozatnak a Bizottság értékelésére vonatkozó részébe illeszkedik, valamint a szóban forgó gyakorlatoknak a (286) preambulumbekazdéstől kezdődően elvégzett konkrét vizsgálatából, hogy a Bizottság az EUMSZ 102. cikk általa megállapított megsértésének objektív jellegét hangsúlyozta.

- 25 Ami azon érvet illeti, amely szerint a Törvényszék rosszul értékelt a Tomra-csoporton belül váltott néhány levelet a fellebbezők kereskedelmi stratégiájára vonatkozó érvelésében, továbbá meg kell állapítani, hogy az állandó ítélezési gyakorlat szerint az EUMSZ 256. cikkből és az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből az következik, hogy kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel egyrészt a tényállás megállapítására, kivéve ha megállapításainak tárgyi pontatlansága a hozzá benyújtott eljárási iratokból ered, másrészt a tények értékelésére. Amint a Törvényszék megállapította vagy értékelt a tényállást, az EUMSZ 256. cikk értelmében a Bíróság a tények jogi minősítésének és az azokból a Törvényszék által levont jogkövetkezményeknek a felülvizsgálatára rendelkezik hatáskörrel (lásd a C-535/06. P. sz., Moser Baer India kontra Tanács ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-7051. o.] 31. pontját és az ott hivatkozott ítélezési gyakorlatot).
- 26 A Bíróság így nem rendelkezik hatáskörrel sem a tényállás megállapítására, sem – főszabály szerint – a Törvényszék által az e tényállás alátámasztására elfogadott bizonyítékok megvizsgálására. Amennyiben ugyanis a bizonyítékok megszerzése szabályszerűen történt, valamint az általános jogelveket és a bizonyítási teherre és a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási szabályokat tiszteletben tartották, kizárólag a Törvényszék feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít. E mérlegelés, eltekintve e bizonyítékok elferdítésétől, nem minősül a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek (lásd a fent hivatkozott Moser Baer India kontra Tanács ügyben hozott ítélet 32. pontját és az ott hivatkozott ítélezési gyakorlatot).
- 27 Egyébként az elferdítésnek nyilvánvalóan ki kell tűnnie az ügy irataiból, anélkül hogy szükséges lenne a tényállás és a bizonyítékok újbóli értékelése (lásd a fent hivatkozott Moser Baer India kontra Tanács ügyben hozott ítélet 33. pontját és az ott hivatkozott ítélezési gyakorlatot).
- 28 Márpedig a bizonyítékok ilyen elferdítésére nem hivatkoztak a fellebbezők a Bíróság előtt.
- 29 Következésképpen az első jogalapot el kell utasítani.

A második, a teljes kereslet azon részével kapcsolatos téves jogalkalmazásra és az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapról, amelyre a megállapodásoknak ki kellett terjedniük ahhoz, hogy visszaélészerű magatartásnak minősüljenek (a megtámadott ítélet 238–246. pontja)

A felek érvei

- 30 A Tomra és társai úgy érvelnek, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, és nem indokolta meg kellően e jogalap elutasítását, amennyiben úgy tekintette, hogy a vitatott megállapodások a teljes kereslet elegendő részére vonatkoztak ahhoz, hogy a verseny korlátozására alkalmasak legyenek.
- 31 A Tomra és társai úgy vélik, hogy Törvényszék által ezzel kapcsolatban alkalmazott érvelés olyan kifejezéseken alapult, mint hogy egy „lényeges” rész, „egyáltalán nem csekély” és „igen magas” arány. Következésképpen e kétértelmű szavak használata okán a Törvényszék nem szolgált megfelelő indokolással az ítélete alátámasztása érdekében.
- 32 A Tomra és társai kiemelik, hogy a Törvényszék nem ad megfelelő szempontot annak meghatározásához, hogy a szóban forgó gyakorlatok vonatkoznak-e a piac kellő részére ahhoz, hogy ténylegesen lezárják a piacot a verseny előtt. A bármilyen verseny kizárására való alkalmasságra

vonatkozó egyetlen szempont, amelyre a megtámadott ítélet hivatkozik, a Törvényszék azon megjegyzéséből következik, amely szerint a fellebbezők versenytársainak a piac egészén kellett, hogy versenyt tudjanak folytatni. A Törvényszék azon megfontolása, amely szerint bármilyen kizárólagossági megállapodás automatikusan az érintett piacnak a verseny előtt való lezáráshoz vezet, téves jogalkalmazásnak minősül.

- 33 A Tomra és társai hozzátesszik, hogy a Bizottságnak alkalmaznia kellett volna a „minimális működőképesség szintjére” vonatkozó szempontot, vagy bármely más megfelelő módszert, amely lehetővé teszi annak meghatározását, hogy a vitatott megállapodások lezárják-e az érintett piacot a verseny előtt.
- 34 A Bizottság megemlíti, hogy semmi kétsége afelől, hogy a fellebbezők magatartásai az érintett piac igen jelentős részét fedték le. A fellebbezők ugyanis maguk ismerik el, hogy átlagosan, valamint az öt évet és az öt piacot együtt vizsgálva a szóban forgó magatartások körülbelül a kereslet 39%-át lefoglalták.
- 35 A Bizottság megjegyzi, hogy a vitatott megállapodások következményei leggyakrabban a Tomra-csoport ügyfeleire a beszerzéssel kapcsolatos választásukra gyakorolt jelentős ösztönző hatásokban tükröződtek.
- 36 A Bizottság végül azt állítja, hogy az olyan szavak használatát, mint például „jelentős”, nagymértékben igazolják a releváns tények. A Törvényszék által szolgáltatandó indokolásnak ugyanis kapcsolatban kell lennie a szóban forgó aktussal, és a jelen esetben ez a helyzet.

A Bíróság álláspontja

- 37 A második jogalap lényegében a Törvényszéknek az érintett piac azon releváns részére vonatkozó megfontolásai megalapozottságára irányul, amelyet le kell fedniük a vitatott megállapodásoknak ahhoz, hogy lehetővé tegyék annak bizonyítását, hogy utóbbiak alkalmasak-e arra, hogy lezárják a piacot a verseny előtt.
- 38 Ami az érintett vállalkozás részéről egy meghatározott piacon fennálló erőfölény szintjének kérdését illeti a részéről megvalósuló visszaélés fennállásának megállapítása érdekében, a fent hivatkozott TeliaSonera-ügyben hozott ítélet 79. pontjából kitűnik, hogy az EUMSZ 102. cikkben említett erőfölény olyan, valamely vállalkozás rendelkezésére álló gazdasági erőre vonatkozik, amely alapján lehetősége van megakadályozni a tényleges verseny fenntartását az érintett piacon, és a versenytársaktól és az ügyfelektől jelentős mértékben függetlenül viselkedni.
- 39 Ezenkívül az említett ítélet 80. és 81. pontjából következik, hogy e rendelkezés nem alkalmaz megkülönböztetést vagy fokozatosságot az erőfölény fogalma tekintetében. Amint valamely vállalkozás olyan gazdasági erővel rendelkezik, amelyet az EUMSZ 102. cikk a valamely meghatározott piacon fennálló erőfölénnyel való rendelkezés megállapításához megkövetel, magatartását e rendelkezésre tekintettel kell megítélni. A piaci erő mértéke azonban főszabály szerint inkább a szóban forgó vállalkozás magatartása által keltett hatások terjedelmére, mintsem magának a visszaélésnek a fennállására vonatkozóan bír következményekkel.
- 40 Ugyanakkor, amint kitűnik a megtámadott ítélet 239. pontjából, a Bizottság nem határozta meg pontosan azt a küszöbértéket, amely felett a Tomra-csoport magatartásai alkalmasak voltak a versenytársaknak a szóban forgó piacról történő kiszorítására.
- 41 A Törvényszék azonban a megtámadott ítélet 240. pontjában helyesen erősítette meg a Bizottság azon megfontolását, amely szerint a Tomra-csoport a piac jelentős részének lezárásával egyetlen vagy csupán néhány versenytársnak tette lehetővé a piacra való belépést, és ennél fogva a piac egészén korlátozta a verseny intenzitását.

- 42 Ugyanis, amint azt a Törvényszék megállapította a megtámadott ítélet 241. pontjában, a piac jelentős részének valamely erőfölényben lévő vállalkozás általi lezárása nem igazolható annak bizonyításával, hogy a piac megszerezhető része elegendő nagyságú ahhoz, hogy meghatározott számú versenytársat befogadjon. Egyfelől a piac lezárt része vevőinek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy részesüljenek a piacon fennálló verseny lehető legmagasabb szintjében, a versenytársak részére pedig a piac egészen lehetővé kell tenni az érdemen alapuló versenyhelyzetben való működést, és nem csupán annak egy részén. Másfelől nem az erőfölényben lévő vállalkozás feladata meghatározni, hogy hány működőképes versenytárs versenyezhet vele a kereslet még megszerezhető részét illetően.
- 43 Ezenkívül a Törvényszék a megtámadott ítélet 242. pontjában kifejtette, hogy annak megállapítását, hogy valamely erőfölényben lévő társaság magatartása alkalmas-e a verseny kizárására, egyedül az olyan, az ügy körülményeire vonatkozó elemzés teheti lehetővé, amilyen a Bizottság által a megtámadott határozatban elvégzett elemzés. Mindamellett nem lehet mesterségesen előre meghatározni a kötött piaci részesedés azon részét, amely felett valamely erőfölényben lévő vállalkozás magatartása a versenytársak kiszorításával járhat.
- 44 A Törvényszék ennél fogva az ügy körülményeinek ezen elemzését követően a megtámadott ítélet 243. pontjában megállapította, hogy a vizsgált időszakban és a vizsgált országokban az összkereslet jelentős – mintegy kétötöd – része volt kivonva a versenyből.
- 45 A Törvényszék ezen megállapítása nem minősül téves jogalkalmazásnak.
- 46 Ami a fellebbezők azon érvelését illeti, amely szerint a Bizottságnak alkalmaznia kellett volna a „minimális működőképesség szintjére” vonatkozó szempontot, elég megjegyezni, hogy egyrészt a Törvényszék jogszerűen állapította meg, hogy a piac lezárása egy olyan küszöbértékének meghatározása, amely felett a szóban forgó magatartásokat visszaélésszerűnek kell tekinteni, nem volt szükséges az EUMSZ 102. cikk alkalmazásához, másrészt pedig, hogy a megtámadott ítélet 243. pontjában tett megállapításokra tekintettel a jelen esetben mindenképpen jogilag megkövetelt módon került bizonyításra, hogy a szóban forgó magatartások lezárták a piacot a verseny elől.
- 47 Végül ami a fellebbezők arra alapított érvelését illeti, hogy a Törvényszék nem szolgált elegendő indokolással a kereslet azon részét illetően, amelyet a vitatott megállapodásoknak le kellett fedniük ahhoz, hogy visszaélésszerűnek lehessen azokat tekinteni, emlékeztetni kell arra, hogy az indokolási kötelezettséget illetően a Törvényszék nem köteles olyan magyarázatot adni, amely egyenként és kimerítően követi a felek által előadott összes érvet, és az indokolás lehet tehát közvetett is, amennyiben lehetővé teszi az érdekelt felek számára, hogy megismerjék érvelésük Törvényszék általi elutasításának okait, és hogy elegendő elem álljon a Bíróság rendelkezésére felülvizsgálata gyakorlásához (lásd többek között a C-385/07. P. sz., Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland kontra Bizottság ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-6155. o.] 114. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 48 Az előző körülmények összességéből, és különösen a jelen ítélet 46. pontjában említett azon tényből, hogy a piac lezárása pontos küszöbértékének meghatározása nem volt elengedhetetlen, az következik azonban, hogy a Törvényszék eleget tett az indokolási kötelezettségének a fellebbezők fent említett érvelésének elutasításakor.
- 49 Ilyen körülmények között tehát a második jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

Az utólagos engedmények vizsgálata során elkövetett eljárási hibára és téves jogalkalmazásra alapított harmadik jogalapról (a megtámadott ítélet 258–272. pontja)

A felek érvei

- 50 A Tomra és társai azt állítják, hogy a Törvényszék eljárási hibát követett el azáltal, hogy elferdítette az utólagos engedményekre vonatkozóan hivatkozott érveket. Továbbá a megtámadott ítélet jogi hibát tartalmaz, amennyiben a Bizottság nem bizonyította, hogy az utólagos engedmények a költségeknél alacsonyabb árakat eredményeztek.
- 51 A Tomra és társai kijelentik, hogy a Bizottság nem vizsgálta meg a releváns költségeket azon szint megállapítása érdekében, amely alatt a fellebbezők által alkalmazott árak kizorító hatással jártak. Márpedig az árak és a költségek összehasonlítása lényeges lett volna az utólagos engedmények versenykorlátozó jellegének értékelése érdekében.
- 52 A fellebbezők az Iránymutatás az [EK] 82. cikknek az erőfölényben lévő vállalkozások versenykorlátozó visszaélő magatartására történő alkalmazásával kapcsolatos bizottsági jogérvényesítési prioritásokról (HL 2009 C 45., 7. o.; a továbbiakban: Iránymutatás) című dokumentumra hivatkoznak, megjegyezve, hogy az pontosan ilyen összehasonlítást ír elő, mivel valamely állítólagos visszaélés valamely erőfölényben lévő vállalkozás által alkalmazott árakból következik.
- 53 A Tomra és társai kifejtik, hogy a Törvényszék nem vizsgálta azt sem, hogy a fellebbezők által alkalmazott árak alacsonyabbak voltak-e az önköltségi árnál, vagy nem. A Törvényszék különösen figyelmen kívül hagyta azon érvet, amely szerint a Bizottságnak annak bizonyítása érdekében, hogy az engedmények kizorító hatással járhattak, be kellett bizonyítania, hogy az árak annyira alacsonyak voltak, hogy alacsonyabbak voltak az önköltségi árnál.
- 54 A Bizottság úgy véli, hogy a harmadik jogalap elfogadhatatlan, tekintettel arra, hogy azt nem fejtették ki megfelelően a Törvényszék előtt.
- 55 Ami az ügy érdemét illeti, a Bizottság úgy véli, hogy e jogalap hatástalan, de mindenesetre nem megalapozott.
- 56 A Bizottság kijelenti, hogy feltéve hogy a fellebbezők megalapozottan állították azt, hogy a „negatív árak” kérdése nem volt központi eleme az első fokon kifejtett érvelésüknek – ami nem igaz –, a fellebbezési szakban nem vitatják a Törvényszék azon megállapítását, amely szerint azon kérdés, hogy a versenytársak kénytelenek voltak-e „negatív árakat” ajánlani, nem volt döntő azon megállapítás szempontjából, hogy a Tomra-csoport által alkalmazott utólagos engedmények rendszere visszaélésszerű volt.
- 57 A Bizottság emlékeztet arra, hogy a vitatott engedmények általában az adott referenciaidőszak során az egyes vevők igényeinek egészét vagy nagy részét jelentő mennyiségekre vonatkoztak.
- 58 A Bizottság úgy érvel, hogy a fellebbezők tévesen értelmezik a vitatott határozatot, azt feltételezve, hogy a „negatív árak” létezésének bizonyítása előzetes feltétele volt a hűségrendszerek visszaélésszerű jellege megállapításának.

A Bíróság álláspontja

- 59 Mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy a harmadik jogalap konkrétan arra vonatkozik, hogy a megtámadott ítéletből állítólag hiányzik a fellebbezők által első fokon arra vonatkozóan előadott érvek vizsgálata, hogy szükség van az általuk alkalmazott árak és költségeik összehasonlítására.

- 60 A Törvényszék ugyanis a megtámadott ítéletben a Tomra-csoport által alkalmazott engedmények keretében használt áraknak a Bizottság által elvégzett vizsgálatára koncentrált, és különösen arra a kérdésre, hogy ezek az engedmények arra kényszerítették-e az említett csoport versenytársait, hogy a csoport ügyfeleinek „negatív árakat” számlázzanak.
- 61 Következésképpen a fellebbezők felróják a Törvényszéknek, először is, hogy a megtámadott ítéletben eljárási hibát vétett azáltal, hogy nem vizsgálta meg a Tomra-csoport költségei és árai közötti kapcsolatra alapozott érveiket, valamint másodszor, hogy tévesen alkalmazta a jogot azáltal, hogy érdemben nem követelte meg, hogy a Bizottság vegye figyelembe a fellebbezők által alkalmazott engedmények visszaélészerű jellegét illetően azon kérdés hatását, hogy az alkalmazott árak alacsonyabbak voltak-e hosszú távon az átlagos többletköltségeiknél, vagy nem.
- 62 Ami a harmadik jogalap elfogadhatóságát illeti, először is meg kell állapítani, hogy e jogalap a Törvényszéknek az első fokon előterjesztett, a Törvényszék által egy jogalapba csoportosított második és negyedik jogalap harmadik részére vonatkozó megállapításaira irányul (lásd a megtámadott ítélet 198. pontját). Az említett rész azokra az állítólag pontatlan és megtévesztő bizonyítékokra és esetekre vonatkozott, amelyekre a Bizottság alapozott az utólagos engedményeknek a verseny kizárására való alkalmasságá értékelésének az érdekében.
- 63 E tekintetben a Törvényszék a megtámadott ítélet 247. és 248. pontjában megismételte a fellebbezők által előtte előadott azon érvelést, amely kitűnik az elsőfokú keresetlevél 102–131. pontjából.
- 64 Az említett érvelésből következik, hogy a fellebbezők többek között azt állították, hogy a Bizottságnak az utólagos engedményekkel kapcsolatos álláspontja azon megfontoláson alapult, amely szerint ezen engedmények lehetővé tették a Tomra-csoport számára „negatív árak” vagy „igen alacsony” árak alkalmazását. Márpedig az első fokon benyújtott keresetlevél 105. pontjából kitűnik, hogy a Tomra és társai felrótták a Bizottságnak, hogy nem vizsgálta meg a költségeiket. A keresetlevélben ugyanis megjegyezték, hogy a Bizottság a vitatott határozat (165) preambulumbekzdésében hivatkozott azokra az engedményekre, amelyek „igen alacsony, valószínűleg akár negatív árakhoz” vezettek, de nem vizsgálta meg a Tomra-csoport költségeit azon árszínvonal megállapítása érdekében, amely alatt kizorító vagy felfaló árazásra kerül sor.
- 65 E körülményekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a harmadik jogalap tárgyát képező érvelést megfelelően fejtették ki a Törvényszék előtt.
- 66 Ebből következik, hogy az említett jogalapot elfogadhatónak kell nyilvánítani.
- 67 Ami az ügy érdemét illeti, meg kell említeni, hogy a Bizottság szerint az, hogy a megtámadott ítéletből hiányzik az arra a kérdésre vonatkozó érvelés vizsgálata, hogy a Tomra-csoport által alkalmazott árak alacsonyabbak voltak-e hosszú távon az átlagos többletköltségeiknél, egyáltalán nincs hatással arra a következtetésre, amelyre a Törvényszék jutott a Bizottságnak a fellebbezők által alkalmazott engedmények visszaélészerű jellegét illetően végzett elemzése megalapozottságát illetően.
- 68 A Törvényszék helyesen jegyezte meg a megtámadott ítélet 289. pontjában, hogy az EUMSZ 102. cikk értelmében vett erőfölénnyel való visszaélés bizonyítása érdekében elegendő bizonyítani, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás visszaélészerű magatartása a verseny korlátozására irányul, vagy hogy a magatartás olyan jellegű, vagy alkalmas arra, hogy ilyen hatást fejtsen ki.
- 69 Ami az erőfölényben lévő vállalkozás által az ügyfeleinek adott engedményeket illeti, a Bíróság hangsúlyozta, hogy azok akkor is ellentétesek lehetnek az EUMSZ 102. cikkel, ha az annak második bekezdésében említett egyik példának sem felelnek meg (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott British Airways kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 58. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 70 Abban az esetben, ha az erőfölényben lévő vállalkozás engedményrendszert használ, a Bíróság megállapította, hogy az említett vállalkozás akkor él vissza ezen erőfölénnyel, amikor – anélkül, hogy hivatalos kötelezettséggel kötné vevőit – akár az ezen vásárlókkal aláírt megállapodások értelmében, akár egyoldalúan hűségengedmények rendszerét alkalmazza, azaz olyan engedményeket ad, amelyeknek feltétele, hogy a vevő a szükségleteit teljes egészében vagy jelentős részben kizárólag az erőfölénnyel rendelkező vállalkozáson keresztül elégítse ki, egyébként függetlenül a vevő által vásárolt mennyiségek nagyságától (lásd a 85/76. sz. Hoffmann-La Roche ügyben 1979. február 13-án hozott ítélet [EBHT 1979., 461. o.] 89. pontját és a 322/81. sz., Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ügyben 1983. november 9-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 3461. o.] 71. pontját).
- 71 E tekintetben a körülményeket – különösen az engedmény adásának feltételeit és módjait – összességükben kell értékelni, és vizsgálni kell, hogy az azt igazoló gazdasági ellenszolgáltatás nélküli előny jelentette engedmények a vevő beszerzési forrásokra vonatkozó választási lehetőségének korlátozására vagy elvételére, a versenytársak piacra jutásának akadályozására, vagy az erőfölény torzult versennyel való megerősítésére irányulnak-e (lásd a fent hivatkozott Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 73. pontját).
- 72 Ami a jelen ügyet illeti, a megtámadott ítélet 213. pontjából következik, hogy az engedményrendszert az EUMSZ 102. cikkel ellentétesnek kell tekinteni, ha az a célja, hogy akadályozza azt, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás ügyfelei beszerzéseikkel a versenytárs gyártókhoz forduljanak.
- 73 A fellebbezők állításával ellentétben az ügyfelek számára „negatív árak”, vagyis az önköltségi árnál alacsonyabb árak számlázása nem jelenti előzetes feltételét az erőfölényben lévő vállalkozás által alkalmazott utólagos engedmények rendszere visszaélészerű jellege megállapításának.
- 74 Amint azt a Törvényszék jogszerűen jegyezte meg a megtámadott ítélet 258. pontjában, az első fokon előterjesztett második és negyedik jogalap harmadik része téves előfeltevésen alapult. Azon körülmény ugyanis, hogy az utólagos engedmények rendszerei arra készítetik a versenytársakat, hogy negatív árakat számlázzanak a fellebbezők engedményekben részesített vevőinek, nem tekinthető azon pillérek egyikének, amelyekre a vitatott határozat annak bizonyítása céljából támaszkodik, hogy az utólagos engedmények rendszerei alkalmasak versenyellenes hatások kifejtésére. Másfelől a Törvényszék helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 259. pontjában, hogy a vitatott határozat a fellebbezők által alkalmazott utólagos engedményekre vonatkozó számos más megfontoláson alapul annak megállapítása céljából, hogy e magatartástípusok az EUMSZ 102. cikk megsértésével alkalmasak voltak a versenytársak kizorítására.
- 75 Ezzel kapcsolatban a Törvényszék különösen azt jegyezte meg, hogy a vitatott határozat szerint először is a kizárólag vagy szinte kizárólag a fellebbezőktől való vásárlásra való ösztönzés különösen erős abban az esetben, ha a küszöbértékeket – ahogyan a fellebbezők által alkalmazottakat is – olyan rendszerrel kapcsolják össze, amely szerint a kedvezmény vagy az előnyösebb kedvezményküszöb elérése a vevő minden vásárlására kedvezményt biztosít az adott időszakban, nem kizárólag az adott küszöbértéket meghaladóan vásárolt mennyiségre. Másodszorban a minden egyes vevő esetében egyénre szabott engedményi rendszer, és a vevői szükségletekre vonatkozó becslésekre és/vagy a múltban elért vásárlási mennyiségekre alapozott küszöbértékek összekapcsolása komoly ösztönzést jelentett tehát arra, hogy a vevők a szükséges összes vagy szinte összes berendezést a fellebbezőktől vásárolják, és mesterségesen megemelte a más szállítóra való átváltás költségét, még kis mennyiségű egység beszerzése esetében is (a megtámadott ítélet 261. és 262. pontja). Harmadszor az utólagos engedményeket gyakran a Tomra-csoport legjelentősebb vevői esetében alkalmazták hűségük biztosítása céljából (a megtámadott ítélet 263. pontja). Végül a fellebbezők nem bizonyították, hogy magatartásuk objektíve igazolható volt, vagy hogy olyan, lényeges hatékonyságnövelést eredményezett, amely meghaladja a fogyasztókat ért versenyellenes hatásokat (a megtámadott ítélet 264. pontja).

- 76 Így a megtámadott ítélet 260–264. pontjában figyelembe vett, fent felidézett megfontolások összességéből az következik, hogy a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy az első fokon előterjesztett második és negyedik jogalap harmadik része téves előfeltevésen alapult a szóban forgó engedményrendszer versenyellenes jellegével, e rendszer sajátos jellemzőivel kapcsolatos bizonyító erő miatt, az alkalmazott árak pontos szintjétől függetlenül.
- 77 A Törvényszék ugyanis akként folytatta érvelését, hogy a megtámadott ítélet 266. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a vitatott határozatban egyrészt egyáltalán nem állítja, hogy az engedményrendszer minden esetben negatív árakhoz vezetnek, másrészt azt sem állítja, hogy ennek bizonyítása szükséges annak megállapításához, hogy ezen engedményrendszerek visszaélészerűek.
- 78 A Törvényszék ezzel kapcsolatban a megtámadott ítélet 267. pontjában kifejtette, hogy az utólagos engedmények által létrehozott kizárási mechanizmus azt sem követeli meg, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás feláldozza a hasznát, mivel az engedmény költsége jelentős számú egység között oszlik meg. Az engedmény utólagos nyújtása révén az erőfölényben lévő vállalkozás által elért átlagár jóval magasabb lehet a költségeknél, és magas átlagos haszonkulcsot okozhat. Mindamellet az utólagos engedmények rendszere azt eredményezi, hogy a vevő által az utolsó egységekért fizetendő tényleges ár a szívóhatás miatt nagyon alacsony. A Törvényszék tehát mint hatástalanokat elutasította a fellebbezők által az általuk alkalmazott árak szintjének a vitatott határozatban elvégzett elemzésével szemben hivatkozott ténybeli hibákra vonatkozó állításokat.
- 79 A Törvényszék ezért lényegében helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 269–271. pontjaiban, hogy a törzsvásárlói mechanizmus a szállító azon képességén alapult, hogy a kereslet megtámadható részének a saját javára történő elszívásával ki tudja szorítani a versenytársait. Ilyen kereskedelmi eszköz létezése esetén tehát nem szükséges elvégezni az engedmények versenyre gyakorolt konkrét hatásainak vizsgálatát, tekintettel arra, hogy az EUMSZ 102. cikk megsértésének bizonyítása céljából elegendő azt bizonyítani, hogy a szóban forgó magatartás alkalmas arra, hogy ilyen hatást fejtsen ki, amint az a jelen ítélet 68. pontjában felidézésre került.
- 80 Következésképpen az, hogy megtámadott ítéletből állítólag hiányzik a fellebbezők által első fokon arra vonatkozóan előadott érvek vizsgálata, hogy szükség van az általuk alkalmazott árak és költségeik összehasonlítására – ami az eljárási hibára és a téves jogalkalmazásra alapított kifogás alapjául is szolgál – nem jelenti azt, hogy a megtámadott ítéletben téves jogalkalmazás történt. A Bizottság ugyanis bizonyította az erőfölénnyel való visszaélés létezését a megtámadott ítélet 260–264. pontjában ismertetett egyéb megfontolásokra hivatkozva, és a Törvényszék helytállóan állapította meg, hogy e vizsgálat megfelelő és elegendő volt az ilyen visszaélés létezésének bizonyítása érdekében. Így sem a Bizottság, sem a Törvényszék nem volt köteles vizsgálni azt a kérdést, hogy a Tomra-csoport által alkalmazott árak alacsonyabbak voltak-e hosszú távon az átlagos többletköltségeiknél, vagy nem, ezért a jelen jogalaphoz a jelen fellebbezéssel összefüggésben nem lehet helyt adni.
- 81 A fellebbezők azon érvei, amelyek értelmében a Bizottság Iránymutatása (lásd a jelen ítélet 57. pontját) az árak és a költségek összehasonlító vizsgálatát írja elő, nem tudja megkérdőjelezni ezen elemzést. Ugyanis, amint azt a főtanácsnok megjegyzi az indítványa 37. pontjában, a 2009-ben közzétett Iránymutatás nem releváns valamely 2006-ban elfogadott határozat, mint például a vitatott határozat jogi megítélése szempontjából.
- 82 Az előző megfontolások összességéből következik, hogy a harmadik jogalapot el kell utasítani.

A negyedik, az annak eldöntése során elkövetett téves jogalkalmazásra és az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapról, hogy azokat a megállapodásokat, amelyekben a fellebbezőket „előnyben részesített, fő vagy elsődleges szállítóként” nevezik meg, kizárólagosnak lehetett-e minősíteni (a megtámadott ítélet 55–67. pontja)

A felek érvei

- 83 A Tomra és társai először is úgy vélik, hogy a Törvényszék nem vizsgálta meg, és nem is indokolta kellően, hogy azon összes megállapodás, amelyekben a fellebbezőket „előnyben részesített, fő vagy elsődleges szállítóként” nevezték meg a felek, és amelyeket a Bizottság kizárólagossági megállapodásoknak tekintett, ténylegesen a fellebbezőktől történő kizárólagos beszerzésre irányult-e.
- 84 A Tomra és társai másodszor megjegyzik, hogy a Törvényszék elmulasztotta megvizsgálni azt a kérdést, hogy a formális kizárólagossági kötelezettséget nem tartalmazó megállapodásokban volt-e más ösztönző tényező arra vonatkozóan, hogy a fellebbezők ügyfelei kizárólag a fellebbezőktől szerezzenek be.
- 85 A Bizottság úgy érvel, hogy a negyedik jogalap elfogadhatatlan, amennyiben a ténybeli körülményeknek a Törvényszék által elvégzett értékelését vitatja. E fellebbezési jogalap ugyanis a Törvényszék azon megállapításának vitatására szorítkozik, amely szerint a fellebbezőket „előnyben részesített, fő vagy elsődleges szállítóként” megnevező szerződések kizárólagossági kötelezettségvállalást foglaltak magukban. Azon kérdés, hogy ezeket a megállapodásokat az érdekelt felek ilyen kötelezettségvállalásnak tekintették-e, ténykérdés, amelyet a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, nem pedig az említett szerződéseket szabályozó nemzeti jogi rendelkezések alapján kell eldönteni.
- 86 A Bizottság hangsúlyozza, hogy a Törvényszék azt a kérdést is megvizsgálta, hogy a vitatott megállapodások tartalmaztak-e a kizárólag a Tomra-csoporttól történő beszerzésre ösztönző egyéb mechanizmusokat. Egyébként a fellebbezési szakban elfogadhatatlan új kifogásról van szó.
- 87 Végül a Bizottság azt állítja, hogy a negyedik jogalap nem felel meg az eljárási szabályzat 38. cikke 1 §-a c) pontja előírásainak. Ugyanis a fellebbezés egyetlen olyan része, amelyben a fellebbezők a Tomrát és társait „előnyben részesített, fő vagy elsődleges szállítóként” megnevező megállapodásokra hivatkoznak, egy lábjegyzet, amely csak korlátozott számú megállapodás jegyzékbe vételére szorítkozik, bármilyen magyarázat nélkül. Márpedig az ilyen előterjesztés nem minősülhet az eljárási szabályzat fent említett rendelkezése értelmében megfelelően alátámasztott jogalapnak.

A Bíróság álláspontja

- 88 Negyedik jogalapjukkal a fellebbezők kifogásolják egyrészt a Törvényszék arra vonatkozó megállapításait, hogy a fellebbezőket „előnyben részesített, fő vagy elsődleges szállítóként” megnevező vitatott megállapodások ténylegesen kizárólagos beszerzésre irányultak, másrészt pedig azon kérdés Törvényszék általi megvizsgálásának hiányát, hogy a formális kizárólagossági kötelezettséget nem tartalmazó megállapodásokban voltak-e más típusú mechanizmusok – például mennyiségi kötelezettségvállalások vagy engedmények –, amelyek a Tomra-csoport ügyfeleinek arra történő ösztönzésére irányultak, hogy kizárólag a csoporttól szerezzenek be.
- 89 Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a jogalap a fellebbezők és ügyfeleik közötti szerződéses kapcsolatok sajátos jellemzőire vonatkozóan a Törvényszék által tett megállapításokra vonatkozik. A Bizottság a vitatott határozatban az e kapcsolatokat övező, nagyszámú ténybeli körülményt figyelembe véve értékelte az említett jellemzőket.

- 90 A Törvényszék a megtámadott ítélet 57. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a vitatott határozatban a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján minősítette „kizárólagosnak” vagy az „előnyben részesítettnek” a fellebbezők által kötött különböző szerződéseket, és hogy azokat ilyenként értelmezték, a nemzeti jogban való végrehajthatóságuktól függetlenül.
- 91 Ezzel összefüggésben a Törvényszék, példaképpen, a megtámadott ítélet 58–66. pontjában, valamint 88–197. pontjában számos értékelést végzett a Tomra-csoport és ügyfelei közötti kereskedelmi kapcsolatokra vonatkozóan. Így a Törvényszék alaposan megvizsgálta a fellebbezők által előadott, az említett kapcsolatok feltételeire vonatkozó érveket, és azt állapította meg, hogy azoknak nincs jelentőségük e kapcsolatok Bizottság által végzett minősítését illetően.
- 92 E megfontolások összessége ennél fogva – és amint azt a főtanácsnok az indítványa 60. pontjában hangsúlyozza – a Tomra-csoport gyakorlatainak következményeire, és a Törvényszék előtt ezekkel kapcsolatban előterjesztett bizonyítékokra vonatkozik, különösen, ami azokat a mechanizmusokat illeti, amelyek a különböző ügyfelek arra történő ösztönzésére irányultak, hogy kizárólag a fellebbezőktől szerezzenek be.
- 93 Ebből következik, hogy a fellebbezők által ezzel kapcsolatban kifejtett érvelés a Törvényszék ténybeli megállapításai megkérdőjelezésére vonatkozik.
- 94 Márpedig kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel egyrészt a tényállás megállapítására, kivéve, ha megállapításainak anyagi pontatlansága a hozzá benyújtott eljárási iratokból ered, másrészt a tények értékelésére. A tények értékelése tehát – az elé terjesztett bizonyítékok elferdítésének esetét kivéve – nem minősül jogkérdésnek, amelyet – mint ilyet – fellebbezés keretében a Bíróságnak kell megvizsgálnia (lásd a C-280/99. P-C-282/99. P. sz., Moccia Irme és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. június 21-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-4717. o.] 78. pontját, valamint a C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 21-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-123. o.] 48. és 49. pontját).
- 95 Hozzá kell fűzni, hogy a Törvényszék említett megállapításaival kapcsolatban egyáltalán nem hivatkoznak a tények elferdítésére a fellebbezők.
- 96 Az előzőből az is következik, hogy a fellebbezők állításával ellentétben a Törvényszék részletesen megvizsgálta, hogy a vitatott megállapodások tartalmaztak-e a Tomra-csoporttól történő kizárólagos beszerzésre való ösztönzést, így a megtámadott ítéletet ezzel kapcsolatban nem érinti indokolási kötelezettség megsértése.
- 97 Végül, ami azon érvet illeti, amely szerint a Törvényszéknek a fellebbezők ügyfeleire vonatkozó egyéb ösztönző tényezőket is figyelembe kellett volna vennie, meg kell jegyezni – amint azt a főtanácsnok megállapítja az indítványa 71. és 72. pontjában –, hogy a Törvényszéket nem kérték ezen érv vizsgálatára az előtte kifejtett szóbeli előadások keretében.
- 98 Ebből következik, hogy az említett érvet új jogalapnak kell tekinteni.
- 99 Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az, ha valamely félnek megengednék, hogy először a Bíróság előtt hozzon fel olyan jogalapot, amelyet a Törvényszék előtt nem terjesztett elő, azt jelentené, hogy a Törvényszék által eldöntött jogvitán túlterjedő jogvitával fordulhatna a Bírósághoz, amelynek hatásköre korlátozott a fellebbezési eljárásban. A fellebbezési eljárás keretében tehát a Bíróság hatásköre az első fokon tárgyalt jogalapokról hozott jogi döntés megítélésére korlátozódik (lásd a C-136/92. P. sz., Bizottság kontra Brazzelli Lualdi és társai ügyben 1994. június 1-jén hozott ítélet [EBHT 1994., I-1981. o.] 59. pontját).
- 100 Következésképpen a negyedik jogalapot, mint elfogadhatatlant, el kell utasítani.

Az ötödik, a bírság értékelése során az egyenlő bánásmód elvére tekintettel elkövetett téves jogalkalmazásra alapított jogalapról (a megtámadott ítélet 310–321. pontja)

A felek érvei

- 101 A Tomra és társai úgy érvelnek, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a fellebbezőkre a hasonló helyzetben lévő más vállalkozásokra kiszabott bírságnál jelentősen magasabb bírságot szabott ki.
- 102 A Bizottság úgy véli, hogy a fellebbezők által előadott érvelésnek nincs jogalapja. A Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata önmagában nem szolgálhat a versenyjogi bírságok rögzítésének jogi háttereként.
- 103 A Bizottság azt állítja, hogy a fellebbezőknek felrótt jogsértés egyértelmű volt, és azt szándékosan követték el. Nem létezett tehát semmilyen konkrét körülmény, amely a bírság csökkentése mellett szólt volna. A bírság jelen esetben 16 millió euróban megállapított alapösszege egyébként jóval a súlyos jogsértésekre előírt határérték alatt helyezkedik el.

A Bíróság álláspontja

- 104 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság többször is kimondta, hogy a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata nem szolgálhat a versenyjogi bírságok jogi háttereként, és hogy a más ügyekre vonatkozó határozatok csak jelzésértékűek a hátrányos megkülönböztetés fennállását illetően (lásd a C-167/04. sz., JCB Service kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8935. o.] 205. pontját, valamint a C-125/07. P., C-133/07. P., C-135/07. P. és C-137/07. P. sz., Erste Group Bank és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2009. szeptember 24-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-8681. o.] 233. pontját).
- 105 Így az a tény, hogy a múltban bizonyos típusú jogsértésekre meghatározott mértékű bírságokat szabott ki, nem akadályozza meg abban a Bizottságot, hogy azokat magasabb mértékben határozza meg, ha a szankciók megemelését szükségesnek tartja ahhoz, hogy az uniós versenypolitika végrehajtását biztosítsa, amelyet továbbra is kizárólag a[z] [EK] 81. és 82. [cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) határoz meg (lásd ebben az értelemben a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5425.] 227. pontját).
- 106 A Bíróság ugyanis hangsúlyozta, hogy az említett politika végrehajtása megkívánja, hogy a Bizottság a bírságok mértékét a vonatkozó politika követelményeihez tudja igazítani (lásd a 100/80-103/80. sz., Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítélet [EBHT 1983., 1825. o.] 109. pontját).
- 107 Hozzá kell tenni, hogy a jogsértések súlyát számos tényező – mint például az ügy sajátos körülményei, összefüggése és a bírságok elrettentő hatása – függvényében kell értékelni, anélkül azonban, hogy létezne olyan kötelező erejű vagy a kimerítő lista, amely a kötelezően figyelembe veendő szempontokat tartalmazza (lásd a C-219/95. P. sz., Ferriere Nord kontra Bizottság ügyben 1997. július 17-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-4411. o.] 33. pontját).
- 108 Következésképpen a Törvényszék jogszerűen utasította el a megtámadott ítélet 314. pontjában a fellebbezőknek a Tomra-csoporttal szemben kiszabott bírság és a Bizottság által más versenyügyi határozatokban kiszabott bírság összehasonlításán alapuló érvét.

- 109 Ilyen körülmények között a Törvényszék a kiszabott bírság összegére vonatkozó értékelése során nem sértette meg az egyenlő bánásmód elvét.
- 110 A fellebbezők által a fellebbezésük alátámasztása érdekében hivatkozott ötödik jogalapnak tehát nem lehet helyt adni.
- 111 Valamennyi fenti megfontolásból az következik, hogy a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

- 112 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján, amelyet ugyanezen szabályzat 118. cikke alapján a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A fellebbezőket, mivel peresztesek lettek, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.**
- 2) A Bíróság a Tomra Systems ASA-t, a Tomra Europe AS-t, a Tomra Systems GmbH-t, a Tomra Systems BV-t, a Tomra Leergutssysteme GmbH-t, a Tomra Systems AB-t és a Tomra Butikksystemer AS-t kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások